

POINTTI

Selkeästi tutkimuksesta
1/2026

Pointti tiivistää moninäkökulmaista tutkimustietoa ammattilaisten ja päätöksentekijöiden työn tueksi.

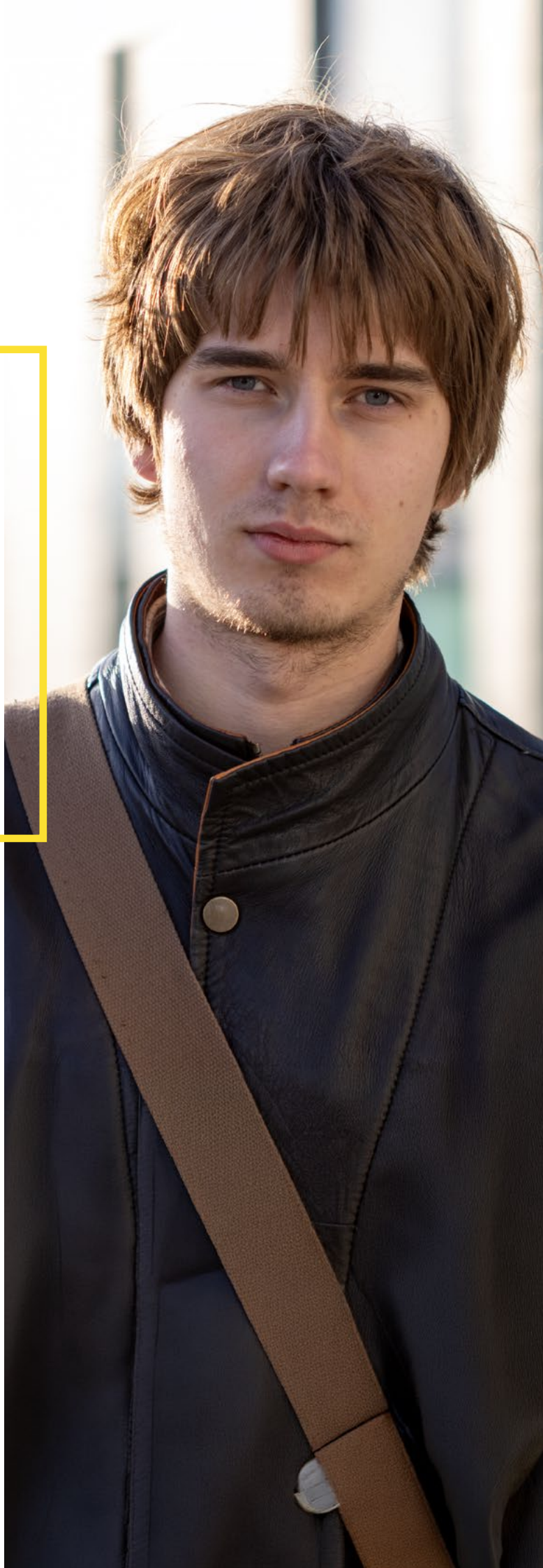
Arvostetaanko nuoria Suomessa?

Nuorista välittävä yhteiskunta investoi hyvään arkeen ja tarjoaa vaikutusvaltaa

Satu Korhonen, Marjo Kurki, Petra Heikkinen, Alix Helfer, Niina Junntila, Kati Kataja, Anni Kyösti, Tuuli Pitkänen, Elina Suontama, Katri Vataja

Suomalaisnuorten tulevaisuuskon romahtaminen osoittaa, että meillä ei ole huomioitu riittävästi nuorten arjessa tapahtuneita muutoksia ja tuettu heidän pärjäämistään. Olemme risteyskohdassa. Panostammeko nuoriin? Vai annammeko heihin kohdistuvien paineiden ja eriarvoisuuden kasvaa?

Nuoruutta tulisi arvostaa jokaiselle ihmiselle ainutlaatuisena ajanjaksona elämässä. Parhaiten nuorten hyvinvointia tukee hyvin toimiva arki, johon kuuluu läheisiä ihmisiä, mielekästä tekemistä ja vaikuttamismahdollisuuksia.

Nyt aikuistuu ensimmäinen somen, tekoälyn ja yhä kiihtyvemmän ekokriisin aikana kasvanut sukupolvi

Laajat globaalit ilmiöt muokkaavat nuorten arkea. Parhaillaan varttuu aikuiseksi ensimmäinen sosiaalisen median, tekoälyn ja yhä nopeammin etenevän ekologisen kriisin aikana kasvanut sukupolvi. Nuorten elämää värittävät myös aikuisten puhe vastuun kantamisesta, sodista, heikoista talousnäkymistä ja väestön ikääntymisestä. Lisäksi he kohtaavat syrjintää ja vähättelyä. Tuore Nuorisobarometri (2026) osoittaa nuorten tulevaisuususkon romahtaneen.

Kuuluminen yhteisöön nuorena lisää hyvinvointia myös aikuisena

Nuorisotutkimus osoittaa, että nuoruuden lähiyhteisöt – perhe ja kaverit sekä koulun ja vapaa-ajan ryhmät – ovat ihmisen kehitykselle erityisen tärkeitä. Osallisuuden kokemukset nuoruudessa vaikuttavat siihen, millaisena ihminen kokee roolinsa yhteiskunnassa niin nuorena kuin aikuisenakin. Siten osallisuudella on vaikutusta koko yhteiskuntaan ja demokratian toimivuuteen.

Yksinäisyys heikentää osallistumismahdollisuuksia ja lisää ulkopuolisuuden tunnetta. Siksi olisi erittäin tärkeää edistää aktiivisesti sitä, että kaikki nuoret pääsisivät kiinnittymään myönteisiin yhteisöihin koulussa, harrastuksissa ja vapaa-ajalla. Myös nuorten osallistumista päätöksentekoon tulisi vahvistaa sekä kansallisesti että erityisesti paikallisesti kunnissa ja hyvinvointialueilla, lähellä nuorten arkea.

Julkiseen keskusteluun tarvittaisiin nykyistä enemmän nuoria arvostavaa, moniäänistä ja toivoa ylläpitävää puhetta, ja puheiden sekä tekojen tulisi olla linjassa keskenään. Tekojen tulisi aktiivisesti ratkaista nuorten tulevaisuuteen vaikuttavia suuria haasteita, kuten työttömyyttä ja ilmastomuutoksen etenemistä.

Päättäjiltä kaivataan sekä toivoa luovaa puhetta että uskottavia tekoja.

Haavoittuvassa asemassa olevat nuoret tarvitsevat erityistä tukea

Kaikki nuoret tarvitsevat tukea, mutta osalla lähtökohdat ovat muita heikommat. Perheen tarjoama tuki voi olla vähäistä tai nuori voi kohdata suuria vastoinkäymisiä. Tulevaisuuden muutokset ja epävarmuudet voivat lisätä eriarvoisuuden riskiä sekä syventää jo olemassa olevia hyvinvointieroja. Siksi päätöksenteossa ja palveluissa on erityisen tärkeää tunnistaa haavoittuvassa asemassa olevat sekä tarjota heille aktiivisesti monipuolista tukea arkeen. Nuorille tulee turvata myös yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisääviä erityisiä palveluita, kuten työpajatoimintaa ja sosiaalista kuntoutusta.

Kukoistavan ja kriisinkestävän Suomen perusta rakennetaan yhteisöllisyyttä ja aktiivista osallisuutta tukevassa lapsuudessa ja nuoruudessa. Päätöksiä tulisi tehdä nyt – seuraukset kantavat vuosikymmenten päähän.

Minkä suunnan Suomi valitsee?

Alla olevat kaksi tulevaisuuskuvaa perustuvat kuntien ja hyvinvointialueiden nuorisovaltuutettujen esittämiin näkemyksiin Itlan ja strategisen tutkimuksen YOUNG-ohjelman keväällä 2026 järjestämässä tulevaisuustyöpajassa.

Nuorten kaksi tulevaisuuskuvaa

TOIVON Suomi 2035

Panostamme aktiivisesti nuorten hyvään arkeen

Nuoret tuntevat kuuluvansa myönteisiin yhteisöihin niin koulussa kuin vapaa-ajallakin. Heidän arjessaan on turvallisia aikuisia, mielekkäitä harrastuksia ja heitä tarvittaessa tukevia palveluita asuinpaikasta riippumatta.

Kouluissa on positiivinen ilmapiiri, oppimistulokset eivät riipu oppilaan taustasta ja rasismiin ja syrjintään puututaan. Ketään ei tuomita ulkonäön, taustan, sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen tai harrastusten vuoksi.

Lukioiden lisäksi myös ammatillista koulutusta arvostetaan.

Nuorten työllistymiseen on panostettu.

Media luo nuorten elämään toivoa syyllistämisen ja uhkakuvien sijaan. Nuoret pystyvät aidosti vaikuttamaan päätöksentekoon, ja siihen on monipuolisia matalan kynnyksen kanavia.

Sosiaali- ja terveyspalvelut tukevat nuoria ennaltaehkäisevästi ja joustavasti, ja niihin on helppo päästä. Mielenterveys- ja päihdeongelmiin saa nopeasti apua.

Digitaalinen ympäristö on turvallinen, tekoälyä käytetään opetuksessa sekä vapaa-ajalla vastuullisesti ja nuorten kriittistä ajattelua tuetaan.

Ilmastomuutoksen etenemistä on hillitty määrätietoisesti.

EPÄTOIVON Suomi 2035

Nuoret pärjätköön omillaan

Nuorten eriarvoisuus on lisääntynyt, koulun ja vapaa-ajan yhteisöt haurastuneet ja yksilöllistyminen voimistunut.

Asuinalueet ovat eriytyneet, ylisukupolvinen köyhyys koskettaa yhä useampaa ja heikossa sosioekonomisessa asemassa olevat perheet ovat keskittyneet tietyille alueille.

Nuorten yksinäisyys on syventynyt, mielenterveysongelmat lisääntyneet, päihteiden käyttö kasvanut ja sosiaaliturva ei riitä vaikeista tilanteista selviämiseen.

Heikko työllisyystilanne, ilmastomuutos, sodan uhka, talouskriisit ja epäluottamus demokrati-
aan luovat epävarmuutta ja heikentävät uskoa tulevaisuuteen.

Ilmastomuutos on edennyt ja sen aiheuttama epävarmuus kasvanut.

Digitaalisen ympäristön ongelmat, kuten disinformaatio ja tekoälyn väärinkäyttö, vaikeuttavat nuorten kriittistä ajattelua.

Perinteinen media voimistaa uhkakuvia.

Palvelujen keskittyminen suurimpiin kaupunkeihin on jatkunut, joukkoliikenne heikentynyt ja koulutuksen polarisaatio voimistunut.

Mitä vastaamme nuorille?

Nuorten kokemus hyvästä arjesta ja luottamus tulevaan rakentuvat monesta eri tekijästä. Niiden ytimessä ovat nuorista **välittävät** ja **vastuulliset aikuiset**.

Mistä löydän työtä?

Kiinnostaako arkeni aikuisia?

Kenen kanssa voin olla oma itseni ja mihin kuulun?

Voinko harrastaa?

Saanko apua, jos tarvitsen?

Miten voin välttää somen ja tekoälyn huonoja puolia?

Pysyykö ympäristö elinkelpoisena?

Miten voin vaikuttaa?

Onko mielipiteelläni väliä?

Puhuvatko aikuiset maailmasta hyvää?

Nuorten seitsemän ratkaisua arjen ja tulevaisuuskon parantamiseksi

Nuorten hyvän tulevaisuuden edistäminen edellyttää nuorten arjen ymmärtämistä ja heitä askarruttavien kysymysten huomioimista etenkin paikallisessa ja alueellisessa päätöksenteossa sekä palveluissa.

Kuntien ja hyvinvointialueiden nuorisovaltuutetut muodostivat seitsemän ratkaisuehdotusta Itlan ja YOUNG-ohjelman järjestämässä tulevaisuustyöpajassa keväällä 2026.

1. Tuetaan nuorten yhteisöjä ja arjen sujuvuutta

Vahvistetaan nuorten yhteisöjä panostamalla turvalliseen ja yhteisölliseen kouluilmapiiriin, harrastusmahdollisuuksiin, vapaa-ajan tiloihin ja sujuvaan liikkumiseen.

Otetaan käyttöön vaikuttavia toimintamalleja myönteisen toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä rasismiin ja syrjintään puuttumiseksi kouluissa.

2. Huomioidaan alueelliset erot ja ehkäistään alueellista eriarvoistumista

Huomioidaan päätösten vaikutukset erilaisilla alueilla asuviin nuoriin.

Turvataan nuorille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvinvointiin, koulutukseen, palveluihin, harrastuksiin ja liikkumiseen asuinpaikasta riippumatta.

Vahvistetaan paikallista elinvoimaa tukevia ratkaisuja, kuten taloudellista tukea nuorten itse perustamille harrastusryhmille.

3. Tuetaan nuorten työllistymistä

Avataan nuorille reittejä työelämään lisäämällä työharjoittelu-, kesätyö- ja oppisopimusmahdollisuuksia, jotka sisältävät myös kannustimia työntajille.

Kehitetään räätälöityjä työllistymismalleja, jotka vastaavat nuorten erilaisiin tarpeisiin.

Vahvistetaan oppilaitosten, kuntien ja paikallisten yritysten yhteistyötä sekä tuetaan pien- ja nuorten omaa yrittäjyyttä erityisesti alueilla, joilla työmahdollisuuksia on vähän.

4. Turvataan palveluiden jatkuvuus ja pitkäjänteisyys

Varmistetaan, että nuoret saavat tarvitsemansa tuen oikea-aikaisesti ja katkoksitta.

Turvataan etenkin mielenterveys-, lastensuojelu- ja nuorisopalveluiden jatkuvuus ja vahvistetaan palveluiden yhteistyötä.

Vältetään projektiluontoista toimintaa ja lyhytkestoisia työsuhteita palveluissa.

5. Vahvistetaan nuorten digitaalista osaamista ja turvallisuutta

Vahvistetaan kriittistä medialukutaitoa, vastuullista tekoälyn käyttöä ja turvallista verkkovuorovaikutusta kouluissa ja vapaa-ajalla.

Varmistetaan, että nuorilla on käytettävissään turvallisia aikuisia myös digimaailmassa.

Aikaa ei ole hukattavaksi. Nyt tarvitaan päätöksiä ja konkreettisia tekoja suomalaisnuorten hyvän tulevaisuuden turvaamiseksi

6. Lisätään rakentavaa keskustelua ja annetaan nuorille enemmän tilaa tämän päivän päätöksenteossa

Lisätään avointa, rakentavaa ja eri sukupolvien osalta tasavertaista keskustelua yhteiskunnallisista aiheista.

Laajennetaan nuorten osallistumismahdollisuuksia päätöksenteossa.

Varmistetaan, että päätökset ovat ilmasto- ja ympäristövastuullisia ja huomioivat tasapainoisesti sekä ihmisten hyvinvoinnin että taloudellisen kestävyuden.

7. Turvataan nuorisovaltuustojen yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet

Turvataan nuorisovaltuustojen yhdenvertainen asema ja kirjataan niiden suora aloiteoikeus kuntalakiin.

Varmistetaan, että tieto nuorisovaltuustojen vaikutusmahdollisuuksista saavuttaa myös ammatillisessa koulutuksessa olevat nuoret.

Kehitetään nuorisovaltuustojen rinnalle matalan kynnyksen osallistumisen muotoja, jotka tavoittavat myös haavoittuvassa asemassa olevat nuoret.

Miten tämä julkaisu tehtiin?

Julkaisu perustuu Itlan ja YOUNG-ohjelman valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 2. osaan toteuttamaan työhön, joka käsittelee nuorten tulevaisuuskokoa ja osallisuutta yhteisöllisyyden ja toimijuuden näkökulmasta.

Työssä yhdistyvät strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittaman laajan YOUNG-ohjelman tutkimus sekä nuorten näkemykset, jotka on kerätty kuntien ja hyvinvointialueiden nuorisovaltuutetuilta osallistavan tulevaisuustyöskentelyn keinoin. Työskentelyssä erityistä huomiota kiinnitettiin toivottaviin kehityskulkuihin sekä paikallisiin ratkaisuihin ja arjen lähiyhteisöihin nuorten näkökulmista.

Maaliskuussa 2026 järjestettyyn tulevaisuustyöpajaan osallistui 47 iältään 14–22-vuotiasta nuorisovaltuutettua, jotka edustavat 22 kunnan ja kahdeksan hyvinvointialueen nuorisovaltuustoja. Nuorisovaltuusto on kunnan tai hyvinvointialueen lakisääteinen nuorten vaikuttajaryhmä, jonka tehtävänä on tuoda nuorten näkökulma osaksi päätöksentekoa.

OTA YHTEYTTÄ

Satu Korhonen | erityisasiantuntija

040 186 3121

satu.korhonen@itla.fi

Katri Vataja | toimitusjohtaja

040 702 0899

katri.vataja@itla.fi

POINTTI

Selkeästi
tutkimuksesta
1/2026